УДК 355.4:636.08
DOI https://doi.org/10.31392/cult.alm.2024.3.16

Кмін Анастасія Олександрівна,
доктор філософії,
викладач кафедри воєнної історії
Національної академії сухопутних військ
імені гетьмана Петра Сагайдачного
orcid.org/0000-0002-8158-2449
anastasiakmin@gmail.com

НЕВИЗНАНІ ГЕРОЇ: РОЛЬ ТВАРИН У МИРОТВОРЧИХ ОПЕРАЦІЯХ

У статті досліджено історичну роль тварин у миротворчих операціях, висвітлено їхній незамінний внесок у різні контексти збройних конфліктів і гуманітарних місій. Зокрема, аналізується участь собак у пошуково-рятувальних операціях, виявленні вибухівки та наданні емоційної підтримки постраждалим. Від древніх цивілізацій до сучасних конфліктів XX і XXI ст. тварини неодноразово демонстрували свою важливість у найскладніших і найнебезпечніших ситуаціях. Із початку великих світових конфліктів минулого століття роль тварин значно розширилася. Собаки-пошуківці та рятувальники активно використовуються під час стихійних лих, таких як землетруси, цунамі та урагани, допомагаючи знайти та врятувати тих, хто вижив. Їхня здатність проникати крізь завали, гострий нюх та слух дають змогу рятувати життя, які інакше були б утрачені. Також значною є роль собак – детекторів вибухівки в зонах конфлікту та на прикордонних пунктах. Їхнє чуття на вибухові речовини, наркотики та інші небезпечні матеріали робить їх незамінними в забезпеченні безпеки військових та цивільних. Приклади з Афганістану і Близького Сходу ілюструють їхню ключову роль у виявленні прихованих загроз і запобіганні терористичним атакам. Окрім того, стаття розглядає використання терапевтичних тварин у гуманітарних місіях. Після травматичних подій, таких як природні катастрофи або війни, присутність собак-терапевтів допомагає постраждалим упоратися зі стресом і тривогою. Їхня емоційна підтримка сприяє швидшому одужанню та відновленню психічного здоров'я потерпілих.

Дослідження підкреслює необхідність визнання важливості тварин у миротворчих і гуманітарних операціях. Вони не лише виконують практичні завдання, а й надають психологічну підтримку, що сприяє ефективності операцій та поліпшенню життя людей у зонах конфліктів і катастроф. Подальші дослідження і розроблення програм із залучення тварин до миротворчих місій можуть значно підвищити їх ефективність та гуманність.

Ключові слова: тварини, миротворчі операції, терапевтичні тварини.

Kmin Anastasiia,
Ph.D.,
Teacher at the Department of Military History
Hetman Petro Sahaidachny National Army Academy
orcid.org/0000-0002-8158-2449
anastasiakmin@gmail.com

UNKNOWN HEROES: THE ROLE OF ANIMALS IN PEACEKEEPING OPERATIONS

The article examines the historical role of animals in peacekeeping operations, highlighting their indispensable contributions in various contexts of armed conflicts and humanitarian missions. Specifically, it analyzes the participation of dogs in search and rescue operations, explosive detection, and providing emotional support to victims. From ancient civilizations to modern conflicts of the 20th and 21st centuries, animals have repeatedly demonstrated their importance in the most challenging and dangerous situations. Since the onset of major global conflicts of the last century, the role of animals has significantly expanded. Search and rescue dogs are actively used during natural disasters such as earthquakes, tsunamis, and hurricanes, helping to find and rescue survivors. Their ability to penetrate debris, acute sense of smell, and hearing allow them to save lives that would otherwise be lost. The role of explosive detection dogs in conflict zones and border checkpoints is also significant. Their

ability to detect explosives, drugs, and other hazardous materials makes them indispensable in ensuring the safety of military personnel and civilians. Examples from Afghanistan and the Middle East illustrate their crucial role in uncovering hidden threats and preventing terrorist attacks. Moreover, the article discusses the use of therapy animals in humanitarian missions. After traumatic events such as natural disasters or wars, the presence of therapy dogs helps victims cope with stress and anxiety. Their emotional support promotes quicker recovery and restoration of the mental health of victims.

The research emphasizes the necessity of recognizing the importance of animals in peacekeeping and humanitarian operations. They not only perform practical tasks but also provide psychological support, enhancing the effectiveness of operations and improving the lives of people in conflict and disaster zones. Further research and the development of programs involving animals in peacekeeping missions can significantly increase their effectiveness and humanity.

Key words: animals, peacekeeping operations, therapeutic animals.

Вступ. Міжнародні відносини традиційно зосереджуються на ролі політичних лідерів, дипломатів і гуманітарних організацій. Проте існує ще одна важлива, але часто недооцінена група учасників, які відіграють значну роль у миротворчих місіях, реагуванні на стихійні лиха та гуманітарних операціях, – це спеціально навчені собаки та інші тварини. Їхній внесок у складні та небезпечні ситуації є незамінним, проте часто залишається поза увагою.

Зазвичай коли обговорюється вплив збройних конфліктів на тварин, це питання розглядається у ширшому контексті екологічних або біорізноманітних наслідків. У цій статті ми досліджуємо, яка роль тварин, зосереджуючи увагу на собаках під час збройних конфліктів та військових дій, а також тваринах, що беруть участь у гуманітарних операціях.

Метою статті є дослідження ролі тварин у миротворчих операціях.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Використання тварин у військових конфліктах та війнах не є новою ланкою у військовій історії. Чимала кількість авторів досліджувала різні аспекти їх використання як у військовій справі, так і в гуманітарних програмах. Ніколь Фуллертон у статті «Домашні тварини та посттравматичний стресовий розлад: як зв'язок між людиною та твариною доповнює лікування ветеранів» (Fullerton, 2021) підкреслює, що взаємодія з домашніми тваринами значно зменшує симптоми ПТСР серед ветеранів, підвищуючи їхній емоційний стан та зменшуючи рівень тривоги. Аналогічні результати підтверджує дослідження «Лікувальна сила кінної терапії ПТСР» (TTC Mending Fences), яке описує, як іпотерапія допомагає пацієнтам із ПТСР.

У своєму науковому дослідженні Бенджамін Томас Уайт (White, 2019) розглядає важливість тварин для біженців, які забезпечують емоційну підтримку та допомагають зменшити стресові ситуації у таборах для біженців. У роботі Лари Альшававре «Притулок для тварин у таборах біженців» (Alshawawreh, 2018) підкреслюється, як притулки для тварин у біженських таборах сприяють покращенню психічного здоров'я та благополуччю людей.

Науковиці Анна Петерс та Жанна де Хемптін у статті Animals in War: At the Vanishing Point of International Humanitarian Law (Peters, Hemptinne, 2022) розглядали правовий статус тварин у військових конфліктах, указуючи на прогалини у міжнародному гуманітарному праві щодо їх захисту. Окрім того, у статті «Неоспівані герої Другої світової війни: тварини на службі» (Eden Camp, 2024) був проведений історичний аналіз, який описує значний внесок тварин під час Другої світової війни, зокрема використання коней та собак для різних військових завдань.

У статті «Використовуючи собак, миротворці UNIFIL допомагають дітям із вадами навчання» (United Nations Peacekeeping, 2020) розглядається використання собак миротворцями ООН у Лівані для допомоги дітям із навчальними труднощами, що сприяє покращенню їх концентрації та зниженню тривожності.

Аналіз літератури показує, що тварини відіграють важливу роль у миротворчих операціях, забезпечуючи як практичну, так і емоційну підтримку.

Виклад основного матеріалу. Використання тварин у військовій справі бере початок ще за стародавніх цивілізацій, однак історичних записів про це вичерпна кількість, тому точний момент початку використання визначити важко. Як нам відомо, собаки часто використовувалися римлянами, греками та єгиптянами у ролі охоронців, вартових та навіть для виконання бойових завдань, а саме забезпечення

охорони кордонів та захисту від вторгнення ворожих військ.

Найбільш задокументованим випадком є використання тварин під час Першої світової війни. Собаки-посильні для доставки повідомлень та припасів через небезпечні поля битв використовувалися такими країнами, як Німеччина, Франція, Сполучені Штати Америки. А під час Другої світової війни вони використовувалися здебільшого для пошуково-рятувальних робіт. Собаки були навчені знаходити та допомагати пораненим бійцям після бомбардування чи інших катастроф (Eden Camp, 2024).

Собаки відіграють важливу роль у міжнародних операціях, а їх значення значно зросло під час конфліктів XX ст. Їхній внесок сьогодні охоплює широкий спектр завдань – від пошуково-рятувальних операцій і кур'єрської служби до виявлення вибухових речовин і надання емоційної підтримки в гуманітарних місіях. Незмінна присутність цих тварин є свідченням їх важливості у вирішенні глобальних питань.

Перш за все, яким чином відбувається підготовка собак до виконання миротворчих операцій? Навчання тварин – це складний процес, який потребує відданості, професіоналізму та терпіння. Спеціалізовані організації та тренери невтомно працюють, щоб підготувати цих тварин до миротворчої діяльності, роботи в зонах лиха та гуманітарних операцій. Їх навчання включає декілька складників:

Базове навчання слухняності: як і домашні улюбленці, тварини, які залучені до міжнародних операцій, повинні пройти основне навчання слухняності. Вони навчаються реагувати на команди, такі як «сидіти», «залишатися» та «йти», що є критично важливим для їхньої безпеки та ефективності під час виконання завдань.

Спеціальне навчання: залежно від конкретної ролі тварини проходять спеціалізоване навчання. Наприклад, пошуково-рятувальних собак навчають знаходити вцілілих серед завалів або на постраждалих від стихійних лих територіях, тоді як собак-детекторів вибухових речовин тренують для виявлення прихованих вибухівок та мін.

Соціалізація: тварини повинні вміти працювати в середовищі з людьми та іншими тваринами. Соціалізація допомагає їм адаптуватися до різних ситуацій та ефективно взаємодіяти з постраждалими та рятувальниками.

Навчання Хендлера: хендлери відіграють вирішальну роль у підготовці тварин. Вони повинні навчитися ефективно комунікувати з тваринами та розуміти їхню поведінку, що забезпечує міцне партнерство під час виконання завдань (United Nations Peacekeeping, 2020).

Таким чином, підготовка тварин до участі у міжнародних операціях є багатогранним процесом, який вимагає високого рівня професіоналізму та відданості.

Ці невідомі герої міжнародних справ неодноразово підтверджували свою важливість. Вони відіграють ключову роль у різних сценаріях, таких як:

Пошуково-рятувальні операції. Собаки, які беруть участь у пошуково-рятувальних операціях, демонструють високу ефективність під час ліквідації наслідків стихійних лих, таких як землетруси, цунамі та урагани. Вони допомагають знайти тих, хто вижив і хто опинився під уламками. Завдяки їхній спритності, гострому чуттю та рішучості вдалося врятувати безліч життів (Fenton, 1992). Наприклад, під час війни в Югославії (1991–2001) у місті Сараєво та інших постраждалих районах собаки допомагали рятувальникам знаходити живих і постраждалих людей після вибухів та обстрілів.

Виявлення вибухівки. Собаки для виявлення вибухівки незамінні в зонах конфлікту та на прикордонних пунктах. Їх здатність знаходити вибухівку, наркотики та інші небезпечні речовини допомагає підтримувати безпеку та захищати цивільних. Наприклад, в Афганістані собаки – детектори вибухівки відіграли важливу роль у виявленні прихованих бомб, запобіганні терористичним атакам і захисті військового персоналу. Після закінчення бойових дій у Хорватії саперські собаки допомагали у розмінуванні територій. Їхня робота сприяла відновленню інфраструктури і поверненню цивільного життя в нормальне русло (United Nations Peacekeeping, 2020).

Гуманітарна робота. Використання тварин у гуманітарних місіях виходить далеко за межі традиційних ролей, що їх виконують у рятувальних або саперських операціях. Тварини, включаючи собак, коней, котів і навіть

птахів, демонструють вражаючу здатність надавати різноманітну гуманітарну допомогу. Їхній внесок є суттєвим у забезпеченні фізичної та емоційної підтримки під час гуманітарних криз. Досвід показує, що терапевтичні собаки допомагають людям справлятися з травмами, стресом і депресією. Вони використовуються в програмах психологічної реабілітації постраждалих від катастроф, військових ветеранів і цивільного населення, яке пережило травматичні події (Fullerton, 2021). Кінна терапія, або іпотерапія, використовується для лікування людей із фізичними і психологічними розладами. У гуманітарних місіях коні можуть допомагати в реабілітації постраждалих, надаючи фізичну активність і емоційну підтримку (TTC Mending Fences). У деяких гуманітарних програмах коти і птахи використовуються для покращення соціальних умов. Наприклад, коти можуть бути частинами спільнот у таборах біженців, допомагаючи зменшити рівень стресу і створюючи більш комфортну атмосферу. Птахи, такі як голуби, можуть бути використані як символи надії та миру (White, 2019).

Висновки. Незважаючи на їх важливість, тварини, що беруть участь у миротворчих операціях, стикаються з низкою викликів. Їхня фізична безпека та добробут є важливими аспектами, які повинні враховуватися під час виконання завдань. Кваліфіковане навчання, медичне обслуговування та правильна підготовка є критично важливими для успішної роботи тварин.

Список використаних джерел:

1. Alshawawreh, L. (2018). Sheltering animals in refugee camps. URL: https://www.researchgate.net/publication/326060758_Sheltering_animals_in_refugee_camps (дата звернення: 28.07.24).

2. Employing dogs: UNIFIL peacekeepers help children with learning disabilities. (2020). United Nations Peacekeeping. URL: https://peacekeeping.un.org/en/employing-dogs-unifil-peacekeepers-help-children-with-learning-disabilities (дата звернення: 30.07.24).

3. Fullerton, N. (2021). Pets and PTSD: How the human-animal bond complements treatment for veterans. URL: https://www.pennmedicine.org/news/news-blog/2021/june/pets-and-ptsd-how-the-human-animal-bond-complements-treatment-for-veterans (дата звернення: 29.07.24).

4. Fenton, V. (1992). The use of dogs in search, rescue and recoveryю. URL: https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0953985992712431. (дата звернення: 29.07.24).

5. Peters, A., Hemptinne, J. (2022). Animals in war: At the vanishing point of international humanitarian law. URL: https://international-review.icrc.org/sites/default/files/reviews-pdf/2022-06/animals-in-war-at-the-vanishing-point-of-international-humanitarian-law-919.pdf (дата звернення: 29.07.24).

6. The Healing Power of Equine Therapy for PTSD. TTC Mending Fences. URL: https://ttcmendingfences.com/blog/equine-assisted-therapy-for-patients-with-ptsd/ (дата звернення: 29.07.24).

7. The unsung heroes of World War II: Animals in service. (2024). Eden Camp. URL: https://edencamp.co.uk/blog/the-unsung-heroes-of-world-war-ii-animals-in-service/ (дата звернення: 30.07.24).

8. White, B.T. (2019). The important role of animals in refugee lives. URL: https://blog.oup.com/2019/10/the-important-role-of-animals-in-refugee-lives/ (дата звернення: 29.07.24).

References:

1. Alshawawreh, L. (2018). Sheltering animals in refugee camps. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/326060758_Sheltering_animals_in_refugee_camps (access date 28.07.24).

2. Employing dogs: UNIFIL peacekeepers help children with learning disabilities. (2020). United Nations Peacekeeping. Retrieved from https://peacekeeping.un.org/en/employing-dogs-unifil-peacekeepers-help-children-with-learning-disabilities (access date 30.07.24).

3. Fenton, V. (1992). The use of dogs in search, rescue and recoveryю. Retrieved from https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0953985992712431. (access date 29.07.24)

4. Fullerton, N. (2021). Pets and PTSD: How the human-animal bond complements treatment for veterans. Retrieved from https://www.pennmedicine.org/news/news-blog/2021/june/pets-and-ptsd-how-the-human-animal-bond-complements-treatment-for-veterans (access date 29.07.24).

5. Peters, A., Hemptinne, J. (2022). Animals in war: At the vanishing point of international humanitarian law. Retrieved from https://international-review.icrc.org/sites/default/files/reviews-pdf/2022-06/animals-in-war-at-the-vanishing-point-of-international-humanitarian-law-919.pdf (access date 29.07.24).

6. The Healing Power of Equine Therapy for PTSD. TTC Mending Fences. Retrieved from https://ttcmendingfences.com/blog/equine-assisted-therapy-for-patients-with-ptsd/ (access date 29.07.24).

7. The unsung heroes of World War II: Animals in service. (2024). Eden Camp. Retrieved from https://edencamp.co.uk/blog/the-unsung-heroes-of-world-war-ii-animals-in-service/ (access date 30.07.24).

8. White, B.T. (2019). The important role of animals in refugee lives. Retrieved from https://blog.oup.com/2019/10/the-important-role-of-animals-in-refugee-lives/ (access date 29.07.24).